

Kootut valitukset

27.5.2016 Tekijä [Jyväskylän yliopiston kirjasto](#)

[Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta](#) on jo vuosien ajan järjestänyt valitus- ja hymyviikkoja. Hymyviikot järjestetään syksyisin ja niiden ideana on kerätä opiskelijoilta positiivista palautetta opiskelusta, yliopistosta tai mistä vaan. Kevään valitusviikoilla voi puolestaan valittaa mistä vaan. Kerättyjä kehuja ja moitteita välitetään eteenpäin vastaaville tahoille.

Myös kirjasto saa osansa sekä kehuista että moitteista. Tänä keväänä valitusviikoilla nousivat kirjaston osalta esiin erityisesti e-kirjat sekä aukioloajat ja tilat.

”Hankalat e-kirjat – miksi niiden lisenssit ei voi olla kaikki helppoja ja selkeitä, pysyviä ja muuttumattomia”

Kunpa näin olisikin! Myös kirjaston henkilökunta ajoittain tuskastuu tai ainakin hämmentyy kirjaviiden käytäntöjen keskellä.

Aivan kuten painettuja kirjoja myös e-kirjoja hankitaan lukuisten eri kustantajien ja välittäjien kautta. On hienoa, että pystymme hankkimaan e-kirjoja monipuolisesti. Samalla tästä on kuitenkin seurauksena se, että kirjojen käyttöalustat ja käyttöehdot vaihtelevat. Maailmalla on käytössä useita e-kirjojen lukuohjelmia. Kirjasto ei voi vaikuttaa siihen, millä ohjelmalla tiettyä e-kirjaa luetaan.

Kustantaja päättää myös sen, rajataanko yhtäaikaisten lukijoiden määrää vai onko kirja rajoituksetta käytössä. Samoin tulostusmahdollisuus voi vaihdella: joitakin e-kirjoja ei voi tulostaa lainkaan ja joistakin voi tulostaa osan. Hankalimpia ovat tilanteet, joissa tietyn kirjan käyttöoikeus yllättäen katkeaa – pahimmillaan juuri tenttipäivän lähestyessä.

Teemme jatkuvasti yhteistyötä kustantajien kanssa ja välitämme heille palautetta e-kirjojen käyttöön liittyvistä ongelmista. Tavoitteena on, että pystyisimme tarjoamaan asiakkaillemme helppokäyttöisiä ja varmatoimisia e-kirjoja. Ensiapupaketiksi olemme koonneet kattavan [e-kirjojen käyttöoppaan](#). Kirjaston henkilökunnalta voi myös aina kysyä apua ongelmatilanteissa.

Harkittuja poistoja

”Miksi kirjastossa ei voi olla enemmän koneita ja vähemmän kirjoja? Ylimääräiset ja vähemmän käytetyt kirjat varastotilauksiksi, ja enemmän koneita kirjastolle sanon minä!”

Painettujen kokoelmien määrä on vähentynyt jo vuosien ajan sekä pää- että kampuskirjastoissa vähentynyt. Esimerkiksi pääkirjaston 2. ja 3. kerrosten ns. yleiskokoelmassa oli hieman yli 130 000 nidettä vuonna 2010. Viime vuonna niteitä oli 106 819 eli määrä vähentynyt noin 25 000. Painettuja kurssikirjoja oli lähes 70 000 vuonna 2010, kun taas viime vuonna luku oli enää 34 361. Määrä siis pienentynyt puoleen viidessä vuodessa. Painettuja lehtiä on karsittu vieläkin rankemmalla kädellä.

Yksi syy poistoihin on e-aineistojen määrän kasvu. E-lehdet ovat pitkään olleet arkipäivää, mutta nykyään myös e-kirjoja on huomattavasti paremmin saatavilla kuin muutama vuosi sitten. Erityisen ilahduttavaa on ollut, että kysytyjen [kotimaisten e-kurssikirjojen](#) tarjonta on parantunut.

E-kirjojen käyttö sujuu pääasiallisesti hyvin ja käyttömäärät ovat kasvaneet selvästi, vaikka edellä onkin kuvattu e-kirjoihin liittyviä ongelmia. Painettua aineistoa on karsittu myös tilanpuutteen vuoksi. Varsinkin pääkirjaston tilat ovat pienentyneet mm. väistöruokalan myötä.

Asiakkaidemme ei tarvitse huolestua, että poistaisimme aineistoa holtittomasti. Poistot ovat luonnollinen ja tarpeellinen osa kirjaston kokoelmien hoitoa. Vanhentunutta, huonokuntoista tai käyttämätöntä aineistoa poistetaan ja uutta hankitaan, jotta kokoelmat pysyisivät ajantasaisina ja hyödyttäisivät asiakkaitamme mahdollisimman hyvin. Poistot tehdään aina harkiten eikä mikään kirja katoa kokonaan, vaikka sitä ei juuri meidän talossamme säilytettäisi.

Lähetämme aineistoa Kuopiossa sijaitsevaan [Varastokirjastoon](#), kuten muutkin Suomen kirjastot. Sieltä kirjan saa tarvittaessa tilattua nopeasti käyttöönsä. Palvelu on ilmaista JY:n opiskelijoille ja henkilökunnalle. Erityisesti kotimaisen aineiston suhteen kokoelmamme ovat erittäin kattavat. Olemme yksi Suomen vapaakappalekirjastoista ja arkistoinne kaiken kotimaisen julkaisutuotannon. Vapaakappaleoikeus meillä on ollut vuodesta 1919 lähtien.

Tietokoneiden määrä on jatkuvasti kasvanut kirjojen vähentyessä. Tällä hetkellä pääkirjastossa on opiskelijakäytössä noin 140 asiakokonetta. Lisäksi työasemia löytyy kahdesta kampuskirjastostamme Mattilanniemestä ja Ylistönrinteeltä.

Palautteessa toivottua kehitystä on siis selkeästi tapahtunut. Aivan kokonaan emme kuitenkaan kirjoista luovu – olemme sentään kirjasto! Kannattaa muistaa, että tietokoneluokkia löytyy myös muualta yliopiston alueelta. Esimerkiksi Agorassa on lukuisia mikroluokkia, joiden koneet ovat kaikkien yliopiston opiskelijoiden käytössä.

”Kirjasto auki pidempään viikonloppuisin”

Asiakkaamme ovat melko tyytyväisiä arkipäivien aukioloaikoihimme, mutta viikonloput herättävät tyytymättömyyttä. Lukukausien aikana pääkirjasto suljetaan perjantaisin klo 18 ja viikonloppuisin olemme avoinna klo 9-16. Sunnuntaisin käytössä on vain osa talosta. Kirjaston henkilökuntaa ei ole lainkaan paikalla, jolloin koko taloa ei voida turvallisuussyistä pitää auki. Kesäisin aukiolo lyhenee. Nykytilanteessa viikonloppun aukioloaikoja ei voi valitettavasti pidentää, koska henkilökuntaa ei tähän riitä.

Yksi keino laajentaa aukioloa olisi kulunvalvontajärjestelmän luominen. Tiloihin voisi tällöin päästä varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella esimerkiksi opiskelijakortilla tai muulla kulkukortilla. Valvonta hoidettaisiin kameravalvonnan avulla. Tätä varten kirjastorakennuksesta pitäisi pystyä erottamaan sovelias tila, johon pääsisi kulkukortilla esim. 24/7 -periaatteella. Näin toimitaan muun muassa Tampereen yliopistossa, jossa [hiljaiset lukusalit](#) ovat avoinna opiskelijoille kulkukortilla ympäri vuorokauden.

Haasteena kirjastossamme on sopivan tilan löytäminen ja toisaalta se, ettei yliopiston tasolla ole olemassa kulunvalvontajärjestelmää. Järjestelmän luominen vaatisi yhteistyötä eri toimijoiden, mm. IT-palvelujen ja tilasuunnittelusta vastaavien kesken. Kirjaston aukioloaikoja on pohdittu laueammin myös [kirjastomme blogissa](#) tänä keväänä.

”Valitan kirjaston tuolien ja pöytien epäergonomisesta yhteispelistä”

Kirjastoon on hankittu viime vuosina lisää seisomatyöpisteitä ja ne ovat olleet suosittuja. Palautteen perusteella uusillekin seisomapisteille olisi kysyntää, mutta vielä enemmän saamme toiveita paremmista työtuoleista. Pääkirjastossa on lukuisia tietokonealueita, joissa onneksi monissa on kunnolliset säädettävät työtuolit. Ei kuitenkaan kaikissa. Esimerkiksi 2. kerroksen ryhmätyöalueella joutuu kyyhöttämään tavallisilla mustavalkoraidallisilla tuoleilla.

Kuten voi arvata, kyse on rahasta. Uudet työtuolit olisivat ehdottoman tarpeellisia, mutta useiden kymmenien työtuolien hankinta ei ole aivan halpaa. Esitämme yliopiston tilahankinnoista vastaaville, että saisimme tässä vaiheessa uusia työtuoleja kahdelle tietokonealueelle, mikä tarkoittaisi n. 30 uutta tuolia.

Siististi ja hiljaa

”Kirjastossa on koko ajan ihan käsittämättömän paljon meteliä. Miksi asiaan ei puututa?”

Pääkirjaston avopuoli on usein meluisa. Osittain ongelma johtuu rakennuksen avoimesta rakenteesta. Kaikki 1. kerroksen aulan äänet nousevat ylempiin kerroksiin ja samalla jopa voimistuvat. Aulassa on paljon liikennettä, koska mm. ruokala ja kahvila sijaitsevat 1. kerroksessa. Tähän ”läpikulkuliikenteen” aiheuttamiin ääniin on vaikeaa puuttua. Satunnaisesti

ala-aulassa järjestetään tapahtumia, joita toisaalta myös toivotaan kirjastoon. Esimerkiksi dyykkauspäivä kerää valtavasti kävijöitä.

Ryhmätyöt kuuluvat nykypäivän opiskeluun. Olemmekin sopineet, että avopuolella ryhmätöiden teko on sallittu. Ryhmätöihin on varattavissa myös erillisiä huoneita, joskaan niissä kaikissa ei ole tietokoneita. Avopuolella 2. kerroksessa sijaitsee mm. tietokonealueita, joilla työskennellään paljon pareittain tai pienissä ryhmissä. Avopuolella keskustelua ei siis ole tarkoitukseen kieltää ja siitä aiheutuva häly on siedettävä. Toivomme asiakkaiden muistavan, että keskustelua ei käydy huutamalla vaan puhumalla.

Pääkirjastossa on myös oma vaihtelias puolensa. Sekä 2. että 3. kerroksen isoissa, hiljaisissa lukusaleissa ei ole meteliä. Siellä luetaan, käytetään tietokoneita tai tehdään muuten töitä hissukseen. Ryhmätyöt lukusaleissa on kielletty. Jos jotkut innostuvat lukusaleissa juttelemaan, heitä voi muistuttaa hiljaisuudesta tai pyytää kirjaston henkilökuntaa huomauttamaan asiasta.

Lukusalien rauhaa yritetään vaalia, jotta ne tarjoaisivat todellisen vaihtoehdon avopuolen hälinälle. Rauhallista tietokonetilaa etsiville voi myös suositella 1. kerroksen mikroluokkaa ja 2. kerroksen luentosalia. Tiloissa järjestetään myös koulutuksia, mutta muina aikoina koneet ovat vapaasti käytettävissä.

Edellä mainittujen palautteiden lisäksi saimme mm. moitteen asiakastietokoneiden näppäimistöjen likaisuudesta. Tämä palaute välitettiin siivouspalveluvastaavalle. Saimme häneltä tiedon, että näppäimistöjen siivous otetaan nyt osaksi säännöllistä siivousohjelmaa. Niitä on toki aiemminkin puhdistettu, mutta toivottavasti säännöllinen putsaus takaa paremman siisteyden.

Valita, kiitä, kommentoi

Kannattaa valittaa aina kun siihen on aihetta. Monet ongelmat ja puutteet pystytään korjaamaan pikaisesti. Osa vaatii enemmän aikaa ja voi edellyttää isojakin muutoksia tilojen tai palveluiden järjestämisessä. JYY:n tämän kevään valitusviikot ovat ohi, mutta palautetta meille voi antaa kätevästi esim. somessa, netin [palautelomakkeella](#) tai suoraan palvelupisteisiin. Paitsi valituksia, otamme mielellämme vastaan mitä tahansa kirjastoon liittyviä kommentteja.

Kiitostakin saa antaa. Ei vain siksi, että meistä on kiva kuulla kehuja vaan saadaksemme tietää, missä olemme onnistuneet ja mistä on jatkossakin syytä pitää kiinni. Juuri tällä hetkellä olemme erityisen kiinnostuneita e-aineistojen käytöstä.

Jos teet tutkimus- tai opetustyötä Jyväskylän yliopistossa, sinun kannattaa vastata 9.6.2016 saakka avoinna olevaan [kyselyyn](#) ja vaikuttaa siten e-aineistojemme hankintaan.

Annikki Järvinen